

SECȚIUNEA III PROBLEME ACTUALE DE CERCETARE LITERARĂ

CZU:82.09

<https://doi.org/10.52505/lecturi.2023.06.14>

„CULTURA ANULĂRII” ÎN VIAȚA ACADEMICĂ OCCIDENTALĂ

Ion PLĂMĂDEALĂ

Institutul de Filologie Română „Bogdan Petriceicu-Hasdeu”

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3403-4017>

Rezumat. *Articolul abordează fenomenul „cancel culture” care ia amploare în viața academică și cercetarea științifică din universitățile occidentale problematizând manifestările și consecințele sale în planul epistemologic, al libertății de exprimare și libertății academice. Acestea sunt descrise și evaluate în mod critic ca o formă inedită de totalitarism intelectual și politic exercitată de militanții ideologiei reacționare „woke”, prin reactivarea de practici similare din regimul sovietic și revoluția culturală chineză. Sunt relevate consecințe dezastruoase ale fenomenului asupra membrilor comunității academice și culturii academice în general, care traversează o gravă criză epistemică.*

Cuvinte-cheie: „cancel culture”, ideologia woke, bule epistemice, revoluție culturală, cenzură și autocenzură, libertate academică.

The Cancel Culture in Western Academic Life

Abstract. *The article deals with the phenomenon of “cancel culture” which is gaining momentum in academic life and scientific research in Western universities, questioning its manifestations and consequences in terms of epistemology, freedom of expression and academic freedom. These are described and critically evaluated as an unprecedented form of intellectual and political totalitarianism exercised by militants of the reactionary „woke” ideology, by reactivating similar practices from the Soviet regime and the Chinese cultural revolution. The disastrous consequences of this phenomenon on members of the academic community and academic culture in general, which is undergoing a serious epistemic crisis, are revealed.*

Keywords: *cancel culture, woke ideology, epistemic bubbles, cultural revolution, censorship and self-censorship, academic freedom.*

În continuare vom încerca să prezentăm succint și să problematizăm câteva aspecte definitorii ale unui fenomen ce caracterizează în prezent viața socioculturală și cea intelectuală a societăților occidentale insistând pe anumite manifestări ale

sale în domeniul vieții academice și al epistemologiei. „Cultura anulării”, din titlul acestei comunicări, este o traducere aproximativă a termenului englezesc „cancel culture” pe care îl vom utiliza preferențial în continuare, întrucât s-a încetățenit în literatura de referință și deoarece termenul românesc nu acoperă totalitatea de atitudini și valori pe care le conotează respectivul anglicism.

„Cancel culture” intră în circuitul mediatic din anglosferă începând din anii 2010 pentru a descrie denunțarea publică a unor indivizi, organisme publice sau companii ale căror discursuri sau acțiuni sunt considerate reprehensibile din punct de vedere moral, contrare unor norme politice sau ofensatoare pentru o anumită comunitate. În mediul online, este vorba de supunerea utilizatorilor culpabili de atare delictе oprobriului public, ei nemaifiind urmăriți pe rețelele digitale sau prin comentarii descalficante la adresa lor, adeseori și sub forma amenințării cu moartea. Urban Dictionary, care înregistrează evoluția limbajului web, oferă mai multe explicații, printre care: „Termen utilizat pentru a descrie un proces prin care oamenii și/sau întreprinderile încearcă să îndepărteze indivizi din societatea politicoasă, de obicei prin subminarea capacității cuiva de a-și câștiga existența și/sau prin încercarea de a elimina ceva, cum ar fi cărțile, mass-media și oamenii, din accesul public și/sau din discurs. Toate acestea sunt justificate în numele pedepsirii gândirii greșite” (Cancel Culture).

Altfel spus, este o formă inedită de intimidare și hărțuire în masă, de linșare decisă de către tribunalul rețelelor sociale, de așa-numitele „gloate mediatice” ultragiate: indivizii anonimi din fața ecranelor, interconectați online și uniți în jurul unor cauze politice și morale comune. Inițial, această cultură a indignării pe internet se referea la boicotarea culturală și digitală a vedetelor acuzate de acte sau discursuri considerate imorale, ceea ce se traducea prin faptul că fanii respectivelor vedete nu le mai ascultau muzica, nu le urmăreau spoturile publicitare, filmele și nu le citeau cărțile. Ca urmare a campaniilor de ostracizare, aceste figuri publice împreună cu producțiile lor culturale dispar din algoritmele de recomandare publicitară ale platformelor Google, YouTube, Facebook, Tik Tok, ceea ce echivalează cu moartea lor digitală și socială, căci în această nouă „economie a atenției” pe care înflorește „capitalismul de supraveghere” (Zuboff, 2019) a priva pe cineva de audiență înseamnă a-l priva de existență. Actorii Keaven Spacey, Johnny Depp, Roseanne Barr, regizorii James Gunn și Woody Allen, oligarhul high-tech Elon Musk, celebra romancieră J.K. Rowling au fost primii pe lista celor anulați, la care ulterior s-au adăugat alte sute și sute de nume, de performanțe artistice revocate, opere de artă cenzurate și rescrise, de statui demolate, denumiri de străzi și edificii schimbate etc., etc. În acest sens, „cancel culture” poate fi considerat un produs al rețelelor sociale, al căror model de business se bazează pe algoritmi ce creează și amplifică interacțiuni colective de natură agonistică, de confruntări ideologice care tind să se radicalizeze pentru că se hrănesc din

valorizarea trăirilor afective, a reactivității emoționale a celor „ofensați”, reacții emoționale care iau locul dovezilor și argumentării raționale. Odată cu epoca digitală, „epoca rețelizării”, am intrat definitiv într-o nouă cultură generală în care primează emoțiile și afectele subiective, o cultură terapeutică a victimizării, a vulnerabilității și fragilității în care raporturile noastre cu realul empiric și cel social, cu ceilalți se eliberează de orice instanțe exterioare și eteronome precum religia, tradiția sau știința. Aceste raporturi sunt guvernate în totalitate de percepția idiosincronică a individului, de trăirile sale afective, în detrimentul reflecției și deliberării raționale recuzate inclusiv pentru că ar introduce o distanță alienantă cu obiectul atenției. Tehnologiile digitale au generalizat și exacerbă, în scopuri lucrative, „etica emotivismului” (Alasdair MacIntyre) și expresivismul de sorginte romantică transformându-le într-o hegemonică teorie socială normativă care organizează în prezent legăturile interpersonale și comunitare din țările occidentale, teorie în care toate judecățile cu privire la faptele morale, definirea binelui, a dreptății sociale, sensului și scopului instituțiilor au devenit expresii ale preferințelor, atitudinilor, sentimentelor individului solipsist și narcisic. Urmărind să constituie o audiență loială care să reacționeze prompt la postări, algoritmiile rețelelor digitale expun utilizatorii la informații care nu sunt selectate pentru relevanța sau pentru veridicitatea lor, ci pentru că sunt susceptibile să le incite circuitele de dopamină din creier prefăcându-i în consumatori fideli prin crearea unor efecte de adicție. În plus, acestor utilizatori li se oferă conținuturi apropiate de propriile lor preferințe și opinii și îi invită să interacționeze cu internauții care împărtășesc vederi similare, ceea ce favorizează coalizarea lor în triburi politice și ideologice închise, izolate intelectual și cultural de alte triburi. Membrii unui trib își confirmă și reafirmă reciproc opiniile și viziunile ignorând sau respingând opiniile divergente sau alternative, ceea ce creează efectul „camerei de ecou”: o ambianță în care ideile, opiniile și informațiile sunt amplificate într-o manieră care creează iluzia de consens sau de prevalență a unor convingeri majoritare. Studii de psihologie socială au demonstrat că atunci când indivizii împărtășesc anumite opinii, acestea sunt amplificate când ei interacționează cu susținătorii unor opinii similare, iar atunci când grupul înclină către o viziune ideologică unitară, unii dintre membrii săi vor manifesta tendința să amplifice și mai mult viziunea comună pentru a-și manifesta loialitatea, ceea ce duce la radicalizarea grupului, proces în care convingerile inițial moderate se transformă în dogme. Astfel, în „cancel culture”, care este o cultură a indignării prin definiție, indivizii revoltați inițial atunci când se confruntă cu un act de abatere morală devin și mai indignați după ce se consultă cu tovarășii din grupul respectiv, ei penalizează drastic orice disidență care poate perturba armonia intragrupală, cultivă conformismul și o gândire gregară extrem de punitivă și intolerantă. Întrucât informația care provoacă indignare circulă cel mai rapid în mediul informatic digital aducând

venituri mai mari, rețelele sociale impun formate de mesaje scurte și incisive, încurajează reacțiile emoționale puternice, de susținere sau dezaprobare, blocând astfel exprimarea opiniilor nuanțate și antagonizând conversațiile. Toate aceste mecanisme au fost dezvoltate de capitalismul de supraveghere sub forma așa-numitului „web participativ”, în care fiecare discurs, acțiune, imagine etc. devine obiectul unui proces de monitorizare și evaluare nonstop, prin sisteme de notații, ratinguri, like-uri și alți indicatori cantitativi care să dea seama, să formateze și să anticipeze înclinațiile, dorințele, preferințele și comportamentele utilizatorilor. Acest ecosistem a permis ascensiunea „cancel culture” și generalizarea sa în practic toate sferele vieții sociale, în toate instituțiile publice care se organizează tot mai mult pe modelul economiei atenției.

O consecință profundă și extrem de nefastă a tribalismului și camerelor de ecou în planul cunoașterii este că generează epistemologii ideologice, în care ideologia influențează tot mai mult cercetările despre realitatea socială și cea empirică selectând în locul informațiilor veridice și verificabile pe acelea care rezonază cu credințele tribului, care contribuie la consolidarea sa identitară și excluzându-le pe acelea care le subminează. O formă de manifestare a epistemologiei ideologice, afectând în prezent majoritatea instituțiilor și universităților occidentale, este segregarea și închiderea în „bule epistemice”, în care majoritatea savanților dintr-o disciplină împărtășesc un set identic de valori sacre și ei tratează în mod părtinitor opiniile alternative, ignoră sau exclud cu bună știință rezultatele care le contrazic ipotezele ș.a.m.d. (Nguyen, 2018). Științele socioumane, în primul rând studiile culturale, literare, antropologia, psihologia și sociologia au aderat la epistemologii ideologice precum: epistemologia feministă, teoria punctelor de vedere, intersecționalitatea, epistemologii *queer*, epistemologii decoloniale și altele din care se inspiră o pleoră de pseudodiscipline academice militante care uzează de mecanismele „cancel culture” pentru a-și impune punctele de vedere și a reduce la tăcere oponenții critici.

Însă o mențiune importantă care trebuie făcută aici, lămuritoare pentru fenomenul „cancel culture” și cel de bule epistemice, este că, dincolo de varietatea aparentă a acestor studii, care se definesc prin obiectul lor de cercetare (femeile, persoanele de culoare, minoritățile sexuale etc.), ele toate împărtășesc câteva principii-cheie epistemologice, culturale și ideologice. În planul cunoașterii, principiul este cel preluat din paradigma postmodernistă, anume că nu există posibilitatea unei cunoașteri obiective și universale, că adevărul este întotdeauna în funcție de o perspectivă culturală incomensurabilă, deci e relativ și construit social, cunoștințele decurg din identitate, respectiv, femeile sau negrii, bunăoară, au acces la cunoștințe specifice inaccesibile purtătorilor altor identități. În planul politico-ideologic și valoric, principiul postulează, în acord cu concepția foucauldiană, că societatea este structurată de relații și ierarhii de

putere bazate pe cunoaștere și care decretează ceea ce poate fi cunoscut, ceea ce este moralmente bun și ce este rău, ceea ce este dicibil etc. De unde, comunitățile academice militante îmbrățișează cauza nobilă a dreptății sociale urmărind prin activitatea academică să deconstruiască și să răstoarne respectivele ierarhii care, în societățile occidentale, s-ar afla în mâinile majorităților demografice albe, ar servi intereselor acestora și ar discrimina diferite minorități etnice și identitare (Pluckrose, 2020).

Trebuie să menționăm că acest din urmă principiu ideologico-politic și etic întemeiază o paradigmă culturală, epistemică politică și morală globală care în momentul actual alimentează „imaginarul instituant” (C. Castoriadis) al societăților occidentale coagulându-se într-o metanarațiune legitimantă, un *Zeitgeist* promovat de elitele mediatice, cognitive, culturale, politice și corporatiste. Termenul generic adecvat, chiar dacă unul controversat și polemic, pentru a desemna această nouă metafizică este „woke”, „cultura woke”, „woke culture”. În engleză, *to wake*, *being awake*, *woken* înseamnă a fi treaz, conotează semnificațiile „reînnoire”, „regenerare” ș.a. valorificate în imaginarul artistic al „culturii negre” din anii 1950-1970, iar la începutul sec. al XX-lea, în organizații afroamericane de tipul BLM (Black Lives Matter), acest sens figurat a început să însemne a fi vigilent și proactiv la discriminările rasiale și nedreptățile politice în general. La începutul secolului nostru, în urma unor tulburări sociale cu substrat rasial care au zguduit Statele Unite în 2014, termenul *woke* migrează din uzajul vernacular al comunității afroamericane în discursul public unde, după 2015, este popularizat de mijloacele media mainstream, de industriile culturale și corporațiile high-tech care îl transformă într-un ideologem, un cuvânt-valiză de o răsunătoare notorietate, ce desemnează o nouă viziune progresistă asupra lumii. Difuzat prin viralitatea contagioasă a internetului și lobbyismul financiar al marelui capital, wokeness, sau wokismul, să-i spunem așa, a devenit noua religie seculară a elitelor liberale de stânga de pe ambele maluri ale Atlanticului. Este vorba de o viziune a lumii identitară, străină liberalismului clasic, una în care oamenii sunt definiți fundamental de comunitatea în care s-au născut, de orientarea lor sexuală și culoarea pielii. În această viziune, toate disparitățile, inegalitățile rasiale, sexuale, sociale și economice sunt dovezi de discriminare care trebuie demantelate prin politici agresive menite să reducă la tăcere eventualii disidenți, prin stigmatizarea lor ca reacționari, rasiști, sexiști sau fasciști. În mediul academic, a fi woke înseamnă să privești societatea prin optica unui tip specific de „conștiință critică”, în sensurile pe care aceasta le primește în diferite așa-numite „teorii critice”, de sorginte neomarxistă, precum feminismul, teoria genului, teoria critică a rasei și altele care au aderat în mod programatic la cauza sfântă a „dreptății sociale critice”. Universitarii, cercetătorii din disciplinele umane și sociale care își asumă această conștiință critică urmăresc să descopere

în orice element și relație socială, în orice artefact cultural, operă artistică sau narațiune istorică manifestări evidente sau ascunse de rasism, sexism, patriarhat, homofobie, „masculinitate toxică” etc., etc., pe care apoi le supun deconstrucției și tribunalului dreptății sociale critice (Pluckrose, 2021). Așadar, aceasta este o ideologie foarte departe de înțeleșurile dreptății pe care le-am moștenit din creștinism, din liberalism sau marxism, înțeleșuri la care poate subscrie orice persoană de bună-credință. Pe când dreptatea socială critică este o ideologie care se instalează în mod agresiv în toate structurile sociale, culturale, instituționale și politice promovând o concepție radicală ce împarte oamenii în funcție de afilierea lor de grup și de trăsături identitare imutabile, se focalizează pe relațiile acestor grupuri cu puterea societală și privilegiile, pe modurile în care relațiile și pozițiile sociale se intersectează în matrice ale dominării, opresiunii și marginalizării. Bunăoară, în teoria critică a rasei, din care se inspiră așa-numitul nou antirasism, societățile europene sunt acuzate de flagelul „rasismului sistemic” și ineradicabil, ceea ce îi îndreptățește pe „academo-militanți” (Heinich, 2021) să demonizeze în permanență și fără scrupule popoarele europene „albe”, care poartă deci stigmatul „albității” (*whiteness*), o trăsătură patologică și rasistă prin definiție. În mâinile activiștilor woke, ale minorităților resentimentare, antirasismul a fost transformat într-un rasism împotriva albilor ce servește la demonizarea în bloc a Occidentului, la „anularea” moștenirii sale culturale și a memoriei istorice; sub retorica antirasistă străbate tot mai evident dorința de a elimina civilizația occidentală redusă la un sistem pervers ce produce și răspândește diverse forme de opresiuni și fobii patologice.

Prin urmare, woke este numele revoluției sociale, culturale și antropologice care bulversează astăzi din temelii societățile vestice și care și-a impus etosul și valorile sale în toate instituțiile sociale și culturale consacrate. În lucrarea sa recentă intitulată *Cum woke a câștigat. Mișcarea elitistă care amenință democrația*, cercetătoarea britanică Joanna Williams demonstrează printr-un demers sintetic și cu multiple argumente următoarea teză: „Woke a cucerit Occidentul. De la școli și universități la corporații multinaționale, social media, jurnalism și chiar poliție și armată, valorile woke domină fiecare aspect al vieții noastre” (Williams, 2022). Mai mult chiar, constatăm că după publicarea acestei lucrări ideologia woke a început să se globalizeze într-un ritm vertiginos, din momentul în care administrația Biden a încorporat-o în strategia sa geopolitică, iar diverse organisme internaționale precum ONU, UNESCO, CEDO, Consiliul Europei ș.a. își aliniază agendele la orientările normative prescrise de noul regim ideologic. Iar în această întreprindere globală de inginerie socială și schimbare civilizațională, „cancel culture” este arma, brațul de fier al militanților woke.

Revenind acum la noțiunile „cameră de ecou” și „bule epistemice” în contextul academic, trebuie să precizăm în mod expres că nu este vorba de bule epistemice

care să ilustreze o pluralitate de concepții și viziuni ideologice aflate în competiție pe piața ideilor, ci dimpotrivă, de monoculturi ideologice care s-au instaurat în științele sociale, culturale, în psihologie ș.a.m.d., monoculturi care împărtășesc principiile epistemologice și axiologice ale amintitelor mai sus „teorii critice” din perimetrul paradigmei woke. Afară de rolul menționat al tehnologiilor digitale, această omogenitate ideologică este rezultatul unor multiple evoluții culturale și societale pe care le-au declanșat, în anii '50 -'60 ai secolului trecut, faimoasele mișcări de protest ale studenților din marile metropole americane și europene, mișcări care au reorientat universitățile către ideologii stângiste, neomarxiste. În consecință, și adăugate la acestea diversele reforme pe care le-au efectuat foștii studenți când au ajuns în vârful establishmentului, dacă în anii 1960 proporția dintre liberali și conservatori în universitățile occidentale era de 3 la 1, astăzi această valoare medie oscilează între 8:1 și 14:1, în SUA (Langbert, 2020; Kaufmann, 2022). În științele umane și sociale proporția este cu mult mai mare: sociologie (27:1), literatură (26.8:1), antropologie (42.2:1), adică la tot mai multe catedre și în discipline precum studiile culturale și literare sau antropologia, conservatorii lipsesc cu desăvârșire, iar cei care au mai rămas sunt hărțuiți, cenzurați și practic excluși din universitate. La acest subiect, au fost publicate mai multe studii, în special în sociologie și psihologia socială, care examinează modurile în care oligopolul ideologic, lipsa de opinii alternative denaturează grav practicile și rezultatele științifice ale cercetărilor.

Prin urmare, genealogia culturilor „woke” și „cancel” începe în stângismul cultural al elitelor intelectuale și studenților din anii '60, care și-au canalizat fervoarea revoluționară demolatoare către deconstrucția tuturor moștenirilor culturale și simbolice, a mentalităților, moravurilor și a educației de sorginte iluministă.

Iar în ultimii ani, precum am menționat anterior, grație tehnologiilor digitale, rețelelor sociale, care constituie un motor extraordinar de schimbare culturală și politică, „cancel culture” a proliferat în toate sectoarele vieții sociale constituind recent un subiect aprins de polemici și controversate chiar și în mediile liberale. Ca exemplu emblematic în această privință poate servi tribuna colectivă publicată în 2020 și semnată de peste 150 de scriitori, artiști, universitari și jurnaliști, inclusiv de nume notorii precum: Noam Chomsky, Salman Rushdie, J.K. Rowling, Fr. Fukuyama, St. Pinker (A Letter...). Toți aceștia denunță atmosfera sufocantă provocată de „cancel culture”, climatul general de intoleranță față de opinii diferite, procesele de umilință publică și ostracizare a nonconformiștilor, redactori concediați pentru articole controversate, cărți retrase din librării, jurnaliști împiedicați să scrie despre anumite subiecte tabu, profesori anchetați pentru că citează fragmente din opere literare care conțin cuvinte și imagini considerate ofensatoare, cercetători concediați pentru idei

ce deviază de la ortodoxia woke etc. Sondaje sociologice recente efectuate în rândul populației americane relevă că peste 30% au auzit despre acest fenomen pe care îl consideră o amenințare serioasă pentru libertatea de exprimare. Un sfert din cei chestionați evită foarte frecvent să-și exprime anumite convingeri din teama că își vor pierde locul de muncă, poziția socială, iar foarte mulți resimt o presiune să afirme lucruri în care nu cred pentru a se integra în colectiv. Trei sferturi din respondenți evidențiază o stare extraordinară de stres, cu efecte grave asupra sănătății psihice pe care o provoacă linșajul mediatic al culturii anulării (Kaufmann, 2022). Niște date similare prezintă sondajele realizate în Marea Britanie, Canada sau Australia.

O consecință extrem de îngrijorătoare pe care o dezvăluie aceste investigații și mai multe studii de specialitate este, în afara faptului că oamenii sunt anulați, condamnați la moarte socială sau concediați, instalarea unei ambiante de frică și teroare intelectuală în care milioane de persoane nu mai îndrăznesc să-și exprime opiniile și convingerile în public. Astfel, până la 70 procente din americani au teama să-și expună opiniile în spațiul public (Mitchell, 2022).

În mediul academic, acest climat de frică și intimidare atinge niște cote șocante care amintesc de practicile totalitare din perioada stalinistă și din revoluția culturală chineză. Și este grăitor faptul că asemenea constatări sunt făcute de savanții care au trăit în aceste regimuri și care în momentul de față activează în Occident. De exemplu, Anna Krylov, profesoară la Universitatea din California, scrie următoarele: „Experiențele mele de zi cu zi ca profesor de chimie la o universitate americană din 2021 îmi aduc aminte de perioada școlară și universitară din URSS, amintiri care sunt mai degrabă coșmaruri orwelliene. Voi compara experiențele mele din trecut și din prezent pentru a ilustra următoarele paralele între URSS și SUA de astăzi: (i) atmosfera de frică și autocenzură; (ii) omniprezența ideologiei (concentrându-mă pe exemple din domeniul științei); (iii) o intoleranță față de opiniile divergente (adică suprimarea ideilor și a oamenilor, cenzura și Newspeak/nouvorba); (iv) utilizarea ingineriei sociale pentru a rezolva probleme reale și imaginare” (Krylov, 2022). Sergiu Klainerman, un matematician care s-a refugiat din România lui Ceaușescu și predă actualmente la prestigioasa Universitate Princeton, compară diferențele dintre totalitarismul comunist din România și ideologia woke care a capturat universitatea americană. Woke reprezintă un totalitarism soft care nu se impune prin întemnițarea disidenților sau eliminarea lor fizică, ci prin „discreditarea socială, linșajul și cenzura. Dar în ceea ce privește educația, cred că ideologia woke este chiar mai nocivă decât comunismul de tip vechi, deoarece acesta avea un puternic sentiment al realității obiective, înrădăcinat în credința că oamenii sunt capabili să descopere adevăruri universale” (Klainerman, 2021).

O tânără care a reușit să evadeze împreună cu familia sa din Coreea de Nord și s-a refugiat în SUA mărturisește următoarele impresii după ce a studiat timp

de un an la Universitatea Columbia: „Mă așteptam să plătesc această avere, tot acest timp și energie, pentru a învăța să gândesc de sine stătător. Dar ei te forțează să gândești așa cum vor ei să gândești”. „Orice problemă, ne-au explicat profesorii, este din cauza bărbaților albi”. „Credeam că America este diferită, dar am constatat atât de multe asemănări cu ceea ce am văzut în Coreea de Nord”, un fel de sminteală și mai mare, în care oamenii o iau razna în mod colectiv (Sahakian, 2021).

Universitatea Columbia face parte din prestigiosul grup Ivy League ce reunește opt universități americane de elită, printre care celebrele Harvard, Cornell, Yale și Princeton. Și, în mod ironic, dar și relevant pentru problema discutată aici, anume în aceste instituții elitare și cel mai bine finanțate prosperă „cancel culture”, spiritul inchizitorial, gândirea conformistă, cenzura și autocenzura. În clasamentul libertății cuvântului în universități pentru anul 2023, alcătuit de cunoscuta Fundație pentru drepturile individuale și de exprimare, aceste academii ocupă ultimele locuri (2023 College...). În plus, ele și-au pătat reputația prin aplicarea unor tactici din arsenalul „cancel culture” ca să impună conformitatea gândirii și opiniei asupra corpului profesoral, precum ar fi listele negre ale celor care își permit să exprime opinii critice, neconvenționale cu privire la ideologemele totemice ale culturii woke. Un exemplu de discreditare a oferit de curând Universitatea Princeton, în care circa 350 de profesori și-au pus semnăturile pe o scrisoare adresată administrației în care ei cer să fie creat un comitet special care să supravegheze, să investigheze și disciplineze comportamentele și incidentele rasiste, precum și cercetările și publicațiile membrilor facultății care ar putea fi considerate rasiste de către membrii comunităților de culoare (Tomlinson, 2020). Așadar, nu este altceva decât un denunț în stil stalinist care solicită disciplinarea profesorilor din motive ideologice. Potrivit aceleiași Fundații pentru drepturile individuale și de exprimare, între 2014 și 2022 s-au înregistrat în SUA 877 de încercări de pedepsire a cercetătorilor pentru opiniile exprimate. Șaizeci la sută dintre aceste cazuri s-au finalizat cu diverse sancțiuni, inclusiv 114 incidente de cenzură și 156 de concedieri, dintre care 44 de profesori titulari (Scholars Under...), ceea ce depășește cu mult concedierile din perioada întunecată a macartismului. O altă organizație care urmărește efectele „cancel culture” asupra libertății academice, Asociația națională a cercetătorilor, a documentat, la data de 16 mai 2023, 279 de „anulări” în SUA și Canada care s-au tradus în majoritatea cazurilor prin concedierea profesorilor vinovați de păreri critice la adresa ortodoxiei progresiste woke (Acevedo, 2023).

Prin urmare, „cancel culture” este un element represiv într-un angrenaj totalitar de control al vorbirii și gândirii în noul regim woke, ale cărui valori și practici au implicații dezastruoase deopotrivă pentru membrii comunităților academice și pentru cultura academică înțeleasă ca domeniu de activitate intelectuală bazată pe următorii piloni: libertatea cercetării, libertatea cuvântului, autonomie instituțională, protecție împotriva represaliilor și responsabilitatea socială.

Referințe bibliografice:

1. 2023 *College Free Speech Rankings. Overall Rankings* [online]. Disponibil: <https://rankings.thefire.org/rank> [citat: 19.02.2023].
2. *A Letter on Justice and Open Debate*, 2020, 7 July [online]. Disponibil: <https://harpers.org/a-letter-on-justice-and-open-debate/> [citat 21.04.2023].
3. ACEVEDO, D. *Tracking Cancel Culture in Higher Education*, 2023, 16 May [online]. Disponibil: <https://www.nas.org/blogs/article/tracking-cancel-culture-in-higher-education> [citat: 18.05.2023].
4. Cancel Culture [online]. Disponibil: <https://www.urbandictionary.com/define.php?term=Cancel%20Culture> [citat 18.02. 2023].
5. HEINICH, N. *Ce que le militantisme fait à la recherche*. Paris: Ed. Gallimard, 2021. 48 p.
6. KAUFMANN, Eric. *The Threat to Academic Freedom: From Anecdotes to Data*, 2021, 12 March [online]. Disponibil: <https://quillette.com/2021/03/12/the-threat-to-academic-freedom-from-anecdotes-to-data/> [citat 14 05.2023].
7. KAUFMANN, Eric. *The Politics of the Culture Wars in Contemporary America*, 2022, 25 January [online]. Disponibil: <https://manhattan.institute/article/the-politics-of-the-culture-wars-in-contemporary-america> [citat 14.03.2023].
8. KLAINERMAN, S. *There Is No Such Thing as „White” Math*, 2021, 1 March [online]. Disponibil: https://www.thefp.com/p/there-is-no-such-thing-as-white-math?utm_source=url [citat: 23.04. 2023].
9. KRYLOV, Anna I. *From Russia with Love: Science and Ideology Then and Now*, 2022, 28 Nov. [online]. Disponibil: <https://hxstem.substack.com/p/from-russia-with-love-science-and> [citat: 27.12. 2023].
10. LANGBERT, M., STEVENS, S. *Partisan Registration and Contributions of Faculty in Flagship Colleges*, 17 January 2020 [online]. Disponibil: <https://www.nas.org/blogs/article/partisan-registration-and-contributions-of-faculty-in-flagship-colleges> [citat 17.04.2023].
11. MITCHELL, Cristopher. *America Has a Free Speech Problem*, 2022, 18 March [online]. Disponibil: <https://dailybriefing.substack.com/p/america-has-a-free-speech-problem?s=r> [citat: 6.02.2023].
12. NGUYEN, C. THI. *Eco Chambers and Epistemic Bubbles*. In: *Episteme*. 2018, vol. 17, nr. 2, p. 141-161.
13. LUCKROSE H., LINDSAY J. *Cynical Theories*. Durham: Pitchstone Publishing, 2020, 351 p.
14. PLUCKROSE, H., *What do we Mean by Critical Social Justice* [online]. Disponibil: <https://counterweightsupport.com/2021/02/17/what-do-we-mean-by-critical-social-justice/> [citat 6.05.2023].
15. SAHAKIAN, T. *North Korean defector says ,even North Korea was not this nuts’ after attending Ivy League school*, 2021, 14 June [online]. Disponibil: <https://www.foxnews.com/us/north-korean-defector-ivy-league-nuts> [citat: 12.04.2023].

16. *Scholars Under Fire Database* [online]. Disponibil: <https://www.thefire.org/research-learn/scholars-under-fire> [citat: 3.03.2023].

17. TOMLINSON, B. *Faculty Members Propose an Anti-Racism Agenda*, 2020, 13 July [online]. Disponibil: <https://paw.princeton.edu/article/faculty-members-propose-anti-racism-agenda> [citat: 3.03.2023].

18. WILLIAMS, Joanna. *How Woke Won: The Elitist Movement that Threatens Democracy, Tolerance and Reason*. John Wilkes Publishing, 2022, 270 p.

19. ZUBOFF, Shoshana. *The Age of Surveillance Capitalism*. New York: Public Affairs, 2019, 691 p.

Notă: Articol elaborat în cadrul proiectului de cercetare 20.80009.1606.03 *Contexte socio-culturale autohtone și interconexiuni europene în creația populară și literatura cultă din Basarabia (sec. XIX până în prezent)*.